

Lélekápolás a szeretet dallamával

Hitról, spiritualitásról, önkéntességről, segítőkapsolatokról és a reményről

Lelkigondozás a hit és élet szolgálatában címmel az esztergomi Szent Adalbert Képzési, Lelkiségi és Konferencia Központban szervezett tanácskozást a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság (SZGYF). Mintegy másfél száz szakember érkezett az ország különböző részeiről a november elején tartott rendezvényre, amelynek résztvevőit *Fülöp Attila*, az Emberi Erőforrások Minisztériumának nemzetiségi és civil kapcsolatokért felelős helyettes államtitkára köszöntötte. Egyebek mellett arra utalt: minden önmagáért és a másik emberért felelősséget vállalni tudó embernek kötelessége a lélekkel és a testtel való törődés. Mondandóját a nemrég hazánkban is megfordult, karok és lábak nélkül született *Nick Vujcic* egyik mondatával zárta: „*El kell döntenem, hogy mérges legyek-e Istenre azért, amim nincs, vagy hálás legyek azért, amim van.*”

Az első előadó *Pál Ferenc* katolikus pap, mentálhigiénés szakember volt. Már előjáróban megjegyezte: a lelkigondozás nem a térítés zugmódja, s azt is, bár az ember spirituális lény, nem használjuk kellő erőforrásként spirituális élményeinket, pedig a kincs bennünk van. Arra is figyelmeztetett: spiritualitásunk is vihet tévútra bennünket. Különösen akkor, ha sebzettségünk vagy az egónk áll a középpontban. Ám ahhoz, hogy másokkal jól tegyünk, tulajdonképpen nem kell sem teljesen egészségesnek, sem teljesen normálisnak, sem teljesen jónak lennünk. A lényeg az, hogy mit teszünk másokért.

Beszterczey András, a Magyarországi Református Egyház Szeretetszolgálati Irodájának vezetője nyomatékosította: lélekápolás nélkül nem lehet sem egyházi, sem világi szociális szolgálatot végezni. Intézményeinkben pedig arra kell törekedni, hogy élményeket adjunk. Például hagyjuk emlékezni az ellátottakat; a narratív emlékezet csodákra képes. Ahol viszont nem születnek emlékek, ott a lélek halott, s az nem szociális otthon, hanem siralomház.

Székely János esztergom–budapesti segédpüspök szerint ha beengednénk életünkbe a szeretet dallamát, ez az erő felfelé emelné a társadalmat is. A Lélek hangja azonban csak akkor lel otthonra, ha mi is így élünk. A szociális és gyermekvédelmi ellátórendszerben dolgozók tevékenységét megköszönve elmondta: az egyház továbbra is távlatot kínál; az ember szívét csak a teremtő Isten tudja betölteni. Míg a magunk által gyártott hit nem tart meg bennünket, addig az istenhit azt a teljességet adja, amelyet semmilyen földi dolog nem pótolhat.

A délutáni kerekasztal-beszélgetésen *Bátori Zsolt*, az SZGYF főigazgatója, *Török Gábor*, a Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézetének adjunktusa, a Magyar Pasztorálpszichológiai Társaság elnöke, *Kothencz János*, a Szent Ágota Gyermekvédelmi Szolgáltató főigazgatója, valamint *Morva Emília*, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat közép-magyarországi régióvezetője vett részt. Az alábbiakban e beszélgetés szerkesztett változata olvasható.

Már Jakab apostol megmondta: a hit tettek nélkül halott. Főigazgató urat kérdezem, mi motivált abban, hogy a szociális és gyermekvédelmi ellátórendszer keretében – azon túl, hogy az alaptörvényben is megfogalmazódik a vallásgyakorláshoz való jog – valóban tartalommal

töltődjek meg a lelkigondozás? Hogy indulatok el – akkor még somogyi kirendeltség-igazgatóként – a hit hídján?

Bátori Zsolt: Sohasem lehetünk eléggé mértéktartók és arányosak. Az énközpontúság nem célravezető; csak közösségben érhetünk el szeretetet, boldogságot, s kaphatunk hitet, reményt. Legyen ez a legkisebb közösség, a család, vagy azon személyek, akiket a közönség képvisel, de gondolkodhatunk nagyobb egységben is, mint a nemzet közössége. Somogyban nem találtuk fel a spanyolviaszt, csupán a hit évéhez kapcsolódva kidolgoztunk egy programot, amelyben pillérekre építve fogalmaztuk meg, miként lehet biztosítani intézményeinkben azt, hogy mindenütt megteremtődjék a hitgyakorlás aktív feltételrendszere. Légyen szó gyermekvédelmi, szociális intézményről, pszichiátriai vagy szenvedélybetegket, fogyatékkal élőket ellátó részlegekről. Somogyban és az ország más pontjain sem kellett valami újat kitalálnunk, hiszen mindenütt megvoltak az előzmények. Kollégáimmal egyet szerettünk volna: mindezt tegyük egységessé, és minden ellátottunk számára teremtsünk közös feltételeket. Belső készítetés volt a motiváló erő, és e folyamat sok ezer munkatársat, ellátottat érint. Négy száz mentálhigiénés kollégát alkalmazunk; ha van róla jogszabály, ha nincs. Nemcsak az önkormányzatnak, egy civilszervezetnek, egy egyháznak, hanem nekünk, az állami fenntartónak is kötelességünk lehetővé tenni a hitgyakorlást. Konferenciákon, lelkiségi rendezvényeken megélhettük, milyen erőt jelenthet a hit. Örülök, hogy az elmúlt két évben a testi és a lelki egészség megteremtése terén is újabb lépést tettünk előre.

Ha jól számoltam, az Ágotások hat megyében – Komárom-Esztergom, Bács-Kiskun, Csongrád, Békés, Jász-Nagykun-Szolnok, Pest – meglehetősen nagy erővel vannak jelen. Hogy éli meg a rátok bízott több ezer gyerek az istenhitet mint erőforrást? Amíg a szociális otthonokban arra törekszenek, hogy visszavezessék az ellátottakat a hithez, addig a gyermekvédelemben talán valamivel nehezebb a feladat: előkészíteni a talajt, hogy a mag jó helyre hulljon... János, szeretném ha felidéznéd egy élményedet – az előadások egyike éppen az élményadásal, az élménygyűjtéssel foglalkozott...

Kothencz János: Talán legkedvesebb emlékem az egyik Ágota-táborhoz fűződik, s aki részt vett már ilyen táborban, az érzékelhette, hogy a programok rendkívül fontos része a szentmise. Ebben a táborunkban olyan helyzet adódott, hogy gyakorlatilag semmilyen liturgikus tér nem állt rendelkezésre, a tabernákulum is hiányzott. A szertartáshoz illő környezet helyett egy sátorban, szedett-vedett módon készítettük elő a misét, mégis tanúi lehetünk a csodának. Gyerekeink kannákat, kanalakat, villákat gyűjtöttek össze, és gyönyörű istenes dalokat kísérték velük. Roma énekek éppúgy felcsendültek, mint a hagyományos liturgikus énekek tárából válogatottak. Ez a szájbőgős, gyönyörű szentmise bámulatos isten-élményt adott. A mise liturgiáját nem úgy élték meg a fiatalok, hogy a most következő háromnegyed vagy egy órában illik így vagy úgy jelen lenni, felállni, majd leülni, hanem valóban közösségi élmény lehetett a szertartás. Minden ilyen jellegű közösségi élmény, ami a gyerekek számára adódhat – legalábbis ez a háttérbeli tapasztalat –, valóban transzcendens. Ha nem is a Megváltó utáni vágyként, de mindenképpen a remény vágyaként fogalmazzák meg. Ebben testesül meg a törekvésünk, s amikor családjukat veszített csemetéink megtapasztalják ezt az istenélményt, én is közelebb érezhetem magam a Teremtőhöz.

Ehhez kiváló szakemberekre, hiteles közvetítőkre van szükség. Simone Weil azt mondta: „Csak közvetítőnek lenni..., az üres lap és a költemény között.” Ez történik a szociális és gyermekvédelmi ellátórendszerben is, ám kell mindehhez egy közösség, egy jó pap vagy jó lelkész, aki vezeti az ellátottakat. Vagy például a szándék, hogy jelentkezzünk a Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézete által meghirdetett lelkigondozó szakirányú továbbképzésre. Mire készítitek fel a hallgatókat?

Török Gábor: Annak, hogy miként válhatunk jó közvetítővé, sok útja van. A lelkigondozás gazdag jelentéstartalmú fogalom. Tágabb értelmezésben elmondhatjuk, hogy bárki lehet közvetítő, aki képes megállni a másik ember mellett. Aki képes meghallgatni, személyesen jelen lenni a másik számára, s tudja az egész embert látni. Tudja kísérni, követni, együtt haladni vele, a Szentlélekre figyelve, vele is együttműködve. A lelkigondozás nem a másik lelkének „meggondozását” jelenti, azt, hogy jönnek olyan emberek, akiknek valamilyen módon gondjuk van a lelkük táján, és mi segítünk a gondozásukban. Sokkal inkább arra törekszünk, hogy olyan személyekké váljunk, akik együtt tudnak működni a Szentlélek indíttatásaival, akik valamiképpen erre a dimenzióra fókuszálva képesek útítársai lenni a másik embernek bármilyen területen. Ez tehát a legtágabb értelmezése a fogalomnak. De szűkebben úgy is értelmezhető, hogy lelkigondozói felkészültséggel, szakemberként biztosítjuk az egyházi jelenlétet, a vallásgyakorlás lehetőségét egy intézményben, így vállaljuk a lelkigondozást. Ehhez valóban jó lelkipásztorokra, lelkigondozókra van szükség, akik be tudnak lépni e közegbe.

Intézetünk segítő szakembereket képez. A lelkigondozói képzésen hitéleti végzettséggel rendelkezők vesznek részt, de a mentálhigiéné szakirányú továbbképzési szak fogad minden olyan diplomást, akit az oklevele emberekkel való foglalkozásra jogosít fel. Az egyetemen a hallgatóink képzettséget szerezhetnek ahhoz, hogy tudjanak jól jelen lenni a másik számára egy kapcsolatban, egy segítőkapcsolatban.

Volt egy hallgatónk, aki arról számolt be, hogy mindig szorongással haladt végig a kisváros egyik utcáján, mert úgy érezte, katolikus papként nem képes rendszeresen bejárni az egyik intézménybe, pedig feladata lenne. A szolgálati ideje elején ugyanis egyszer bement, és sok kéréssel, kérdéssel fordultak hozzá. Elkezdte felgöngyölíteni az ügyeket, számba venni a segítségadás módjait, ám már az az egy nap is nagyon megterhelte. Amikor azonban képzésünk egyik szemináriumán rádöbrent arra, hogy szolgálatából mennyi időt tudna szánni ezekre az emberekre – elfogadva őket, melléjük telepedve, meghallgatva a problémájukat –, felszabadult a mindenáron való megfelelés és megoldáskeresés kínja alól. Megszűnt a lelkiismeret-furdalása, és azóta kéthetente egy délutánt rá tud áldozni erre az intézményre is. Lehet, hogy nem sok, de ennyi fért bele a szolgálatába.

S ha megvan a papír arról, hogy az illető ért a lélek nyelvén, és ott ég benne a Szentlélek tüze is, akkor legyen munkatársra például a Magyar Máltai Szeretetszolgálatnak?

Morva Emília: Nagyon várjuk az ilyen átlelkedült kollégákat. Bár civilszervezetként vagyunk bejegyezve, a küldetésünket jelmondatunk alapján végezzük, ami a hit védelmét és a rászorultak, a szegények istápolását tartalmazza. Szolgálatunkban ez a két tevékenység szorosan összefügg. Most elegánsan felöltözve, kényelmes székeken ülve nagyon szép

gondolatokat hallgatunk; a lelkigondozásról beszélünk, miközben ezt a fajta munkát leginkább frontvonalban dolgozó kollégáink, ápolók, gondozók látják el. Olyanok, akik nap mint nap találkoznak idős, beteg, megtört testekkel; nénikkel és bácsikkal, fogyatékkal élő fiatalokkal, akik teljes kiszolgáltatottságukkal rájuk vannak bízva. Szeretetszolgálatunkba azokat a lelkes kollégákat várjuk, akik a frontvonalban szociális gondozást végeznek és ápolnak. Reméljük, azért választanak minket, hogy ebbe a tevékenységbe is be tudják vetni hitüket-lelküket, és így még teljesebb, még eredményesebb mentálhigiénés munkát végezzenek.

Többgyerekes anyaként hogy lehet megfelelni ennek a szolgálatnak?

Morva Emília: Erről a férjemet és a gyerekeimet kell megkérdezni. Minden nő tudja, aki ezt a hivatást vállalja, hogy nagyon nehéz megfelelni. Bár tanultuk, hogy nem szabad bevonódnunk a ránk bízottak gondjaiba-bajaiba, nem hiszem, hogy bármelyikünk is képes erre. Amikor az ember az esetekkel való találkozás után hazaér, és körülveszik a gyerekei, akkor is el kell telnie némi időnek, amíg háttérbe szoríthatjuk az előző hatásokat. Ekkor ugyanis anyaként, feleségként, mosolyogva kell jelen lennünk a családban, és az otthoni örömeikkel vagy gondokkal kell foglalkoznunk. Ha nem kapunk külső támogatást ehhez, akkor – valljuk be – ebbe könnyen bele is „borulhatunk”.

Ha jól végezzük a dolgunkat, akkor sem dőlhetünk hátra, mert mindig vár ránk feladat. Gondolkodtatok-e már azon, hogy beosztásokat sorsszerű, és nem véletlenül kerültetek arra a helyre, ahol éppen munkálkodtok?

Kothencz János: Három hónapos koromtól állami gondozottként nőttem fel, s valamikor egyetemi éveim közepén alapítottam az Ágotát. Talán éppen azzal a céllal, hogy sors társaimnak visszaadjak valamit abból a kegyelemből, amelyből részesültem. Engem olyan emberek karoltak fel és fogadtak el érdemeimtől függetlenül, akik a kevéskéből adtak, s nem abból, amiben egyébként dúskáltak. Ez olyan érték képviselést jelentett mestereim részéről – legyenek azok papok, jezsuita professzorok vagy egyszerű kétkezi munkások, kőművesek, akiktől sokat tanultam –, hogy úgy éreztem, nekem kötelességem továbbadni mindazt, amivel elhalmaztak. Nyilván a saját magam energiájával, rálátásával mindent eszközül véve ehhez. Mire gondolok? Bármire, amihez szükséges az emberek jó szándékának segítségül hívása. Légyen szó akár szakmai-módszertani kérdésköréről, politikáról, bármiről. Az a szándékom, hogy olyan értékeket megóvó és továbbadó, apologetikus közeget teremtsünk, amelyben meg tud testesülni a remény. Ahol ezek a gyerekek családra találnak, vagy csak egyszerűen megtalálják önmagukat. Nekem itt a földön, két lábon járó emberként, ennek segítése a dolgom. Ha azt látom, hogy a sorstársaim – csaknem huszonegzezren – megtanulnak hinni mindenekelőtt saját elfogadhatóságukban, szeretetreméltóságukban, akkor már akár a preevangelizáció terén is megtettünk egy jelentős lépést. Életfilozófiaként vallom: azok vagyunk, amit megteszünk másokért. Az értékek tudatosítására pedig nemcsak a gyerekek, hanem bajba jutott felnőtt embertársaink figyelmét is fel kell hívni, s mindemellett saját magunk tükrében is rendre el kell mondani azt, hogy mi a célunk, újra és újra, nyomatékosítva, hogy ne veszítsük el a gyökereinket.

Török Gábor: Mivel kapcsolati szakembereket képezünk, mind a lelkigondozás, mind a mentálhigiéné terén, azt tartjuk fontosnak, hogy akik ezen a területen dolgoznak, tudjanak gyógyító kapcsolatba lépni a másik emberrel. A kapcsolat gyógyít, felszabadít, azáltal, hogy a nehézségekkel küzdő ember egy elfogadó és támogató légkörben megoszthatja a gondját, a nehézségeit. Az elmúlt időszakban sokféle találkozásban volt részem, s ezek a kapcsolatok megerősítettek, segítettek abban, hogy jó kapcsolatba tudjak lépni másokkal. Szívesen végzem a lelkigondozást, és még élvezem is. Szívesen kerülök kapcsolatba másokkal, és oktatói munkámban azokkal, akik másokkal foglalkoznak.

Bátori Zsolt: Mostanában kevesebben mernek és akarnak személyeset kérdezni tőlem, s ez hiányzik az életemből. E személyes kérdésre azt felelhetem: nem szoktam azon gondolkodni, hogy sorsszerű-e az, hogy éppen hol vagyok, rábízom inkább magam a gondviseelésre. Református vidéken születtem, Békésben, ahol nyakas kálvinista parasztemberek éltek. Én pedig hiszek abban, hogy van predesztináció, vagyis eleve elrendeltség. S mivel hiszek ebben, akkor azt is érzékelem, minden bizonnyal valamilyen terv részeként vagyok ma ide, holnap oda állítva.

Morva Emília: Engem is nagyon mélyen érintett ez a kérdés, erről még soha nem gondolkodtam, s lehet, hogy ez hiba... Azt hiszem, azt a családi örökséget viszem tovább, amit végtelenül jó nagymamám hagyott rám, aki az államszocializmusban nevelt bennünket. Szüleim dolgoztak, így folyamatosan velem voltam, az általa megélt hitet kaptuk meg, abba nőttünk bele, az általa gyakorolt mentálhigiéné munkát sajátítottuk el. A múlt század második felében, ha megszólalt a falunkban a lélekharang, akkor a nagymama már dobta is el a gereblyét, és kötötte fejére a fekete kendőt, hogy a plébánián megkérdezze, ki halt meg. Ha ismertük az illetőt, akkor elmentünk a családjához, hogy együtt virrasszunk. Ha kiderült, hogy kisbaba született a faluban, akkor összeszedtünk mindent, amiből gyorsan készíthettünk valamilyen finom ételt, és komatálat vittünk a szülőknél – együtt örülve a családtagokkal. Ha tollfosztásra, kukoricamorzsolásra gyűltünk össze, akkor az asszonyok megbeszélték, mi fáj, hol fáj, mi jó, mi nem, s hogy lehet ebből a helyzetből kijönni. Azok a rutinok, amiket láttam, tapasztaltam, mindennél többet értek, és nem is szeretném ennél professzionálisabban végezni a munkámat. Ez a felkészítés, ez az indulás olyan erőt és tudást adott, amitől nem lehetett másfelé elkanyarodni, de különben sem gondoltam soha, hogy csillagász leszek, vagy atomfizikus.

Hadd olvassam fel egy olyan levél részletét, amelyet az egyik somogyi szociális otthonból kaptam. E személyes vallomás magával ragadott: „Életemet keresztyén vallásos közegben éltem, nagyapám, édesapám és férjem is református lelkészi pályát választottak élethivatásul. Egyházi egyetemi évek után természetesen egyházi iskolában kezdtem tanítani, majd az egyházközei civil szféra után ismét egy református intézményben dolgozhattam. Aztán az életünk úgy alakult, hogy életemben először állami fenntartású otthonban kezdtem el dolgozni. Félttem, hogy munkám során a legfontosabbnak tartott krisztusi mintából táplálkozó szeretetteljes odafordulást nehezen fogadják majd el. Elgondolkodtam, hogy vajon miként gyakorolhatom, élhetem meg hivatásomat egy olyan közegben, ahol szociális munkáról és nem diakóniáról beszélnek, ahol a rászoruló ember kliens, és nem Isten gyermeke, aki hordozza az

istenképüségét, ahol a munkatársak – ideális esetben is – empátiából, emberszeretetből fordulnak a lakók felé, és nem hálaáldozat okán. A Teremtő azonban újra megmutatta önmagát: állami közegben, a tabi szociális otthonban sokszor hitelesebben képviselhetem a krisztusi ügyet, mint egyházi közegben. Munkám során lehetőségem van arra, hogy valóban a diakóniát, a Krisztus példáját követő szeretetszolgálatot gyakorolhassam. Örömmel tölt el az a tudat, hogy mindezen gondolatokkal, attitűddel nem vagyok egyedül, ezt naponta tapasztalhatom meg Isten kegyelméből.”

Számomra nagy élményt jelentett ez a levél. Jó volt szembesülni azzal, hogy ilyen kollégák is dolgoznak az ellátórendszerben. Főigazgató úr, te járod az országot, milyen impulzusok érnek? Emlékszem, egyszer éppen akkor hívtalak telefonon, amikor az egyik gyermekotthonban egy ikon előtt álltál megbabonázva. Tulajdonképpen az, aki hisz, Isten ikonja lehet...

Bátori Zsolt: Amikor 2014-ben főigazgató lettem, az irodámban az órát lecseréltem egy Mária-ikonra, amivel a somogyi kollégák búcsúztattak. Szerintem hosszú éveken át kell építeni valamit. Meghatározó spirituális élmények által fordulatot vehet az ember élete. Amit mi építünk, az hosszú folyamat. Ha már említetted a tabi szociális otthont, hadd emlékeztessék arra, hogy 2013 novemberében avatták fel az intézményben kialakított kápolnát. Ez a hitgyakorlás feltételei megteremtésének az egyik eredménye volt. Azt is javasoltam, lehetőleg legyen mindenütt egy lelkigondozói munkatárs, és folyamatosan kínáljunk hitélményt adó programokat, akár heti rendszerességgel. Az elhivatott humán erő kapjon vezetői támogatást, ráképzést. Továbbra sem teszünk le szándékunkról; legyen még több szakrális hely. Az nem járja, hogy az ebédlők legyenek azok. Idáig az intézményrendszer negyven százalékában tudtunk önálló helyiséget kialakítani; volt, ahol az egykori asztalosműhelyt alakítottuk vissza kápolnává, ugyanis 1945 előtt az apró épület kápolna volt.

Ez történt Gyöngyöspusztán...

Bátori Zsolt: Így van, de arra is ösztönöztük az intézményeket, hogy szerezzenek be különféle lelkiségi kiadványokat, könyveket. Arra is törekszünk, hogy aktívan bevonjuk a helyi egyházközségeket. A kereszténység az univerzalitásról szól, s a közösségről. Sok helyen az a gyakorlat, hogy vagy a lakók mennek ki a településre, vagy a helybeliek járnak be hozzájuk. Tabon például sokan elkezdtek bejárni a szociális otthonba. Tehát ha valaki megérkezik egy állami fenntartású intézménybe, nem kell attól tartania, hogy az élete ne lehetne teljes. Mindenütt vannak nagy hagyományok. Diósjenőn például százötven spanyol önkéntes jelent meg, hogy szolgáljon az intézményben. Nem is tudtam róla...

Az önkéntesség soha nem volt idegen az egyháztól. Nagy a sorban állás, hogy valaki önkéntesként segíthessen?

Kothencz János: Hála Istennek, jól állunk önkéntesekkel, negyedévi felkészítő képzéseket is szervezünk, komoly segítséget nyújtanak számunkra. Egyébként a legrátermettebb önkéntesekből – a természetes fluktuációból adódóan – tapasztalható beszivárgás

a professzionális segítségnyújtók közé. A gyermekvédelemben óriási segítség kél el, évek óta várjuk a szociális életpályamodell idevonatkozó lehetőségeit, illetve nemcsak a kegyelem zúdul sokszor ránk, hanem a vakolat is. Aki ismer, az tudja rólam, hogy a fejlesztés a „háklím”. Minket általában holland, német barátaink látogatnak rendszeresen, és támogatások is érkeznek. Úgy vélem, az önkéntesség kultúrája rendkívül fontos; főleg egy olyan világban, ahol hiteles, eleven mintaadásra van szükség. Én nemcsak azért szegődöm egy-egy nemes ügy mellé, mert ez a dolgom, a kötelességem, hanem azért is, mert a bennem rejlő szeretet azt diktálja, hogy tegyek valamit a rászorulókért. Ez nagy kontraszt. Az egyházak mindenkori működésére is jó hatással lehet, tudniillik a funkcionális egyházközségek gyakorlata mind a mai napig hagy maga után kívánnivalót. Teológuskoromban is sokat szenvedtem ettől. Gondoljuk csak el, ha az én kevésbé jól fésült gyerekeim odaérkeznek egy kisebb csoporttal a templom elé, nem azért, hogy rózsafüzért mondjanak, de szeretnének közösen részt venni egy szentmisén; elgondolkodtató, hogy miként fogadják őket a helyiek, milyen megvetéssel tekintenek rájuk, nem nézik-e ki őket. Vajon a gyerekek hogyan élik majd meg ezt az élményt? Feszélyezve érzik-e magukat, vagy sem? Tehát sok múlik a befogadás kultúráján. Az önkéntesség hatalmas felelősség és óriási lehetőség. Akik megtapasztalták a befogadást, az elfogadást, példát mutathatnak mindenkinek, adott esetben a történelmi egyházaknak is.

Morva Emília: A Magyar Máltai Szeretetszolgálat örömmel fogad önkénteseket. A kötelező önkéntes ifjúsági szolgálat is izgalmas feladat, bár kicsit olyan, mint az orosztanulás volt a mi diákkorunkban. Ennek ellenére missziós területnek gondoljuk mi is, és ha már felkeres bennünket a középiskolás, akkor – ez fő törekvésünk – érintődjön meg, kapjon maradandó élményt, és ne csak az ötven órát „tudja le”. Ha kedvet érez a munkához, akár nálunk is maradhat. Azt a helyzetet is szeretettel kell kezelnünk, amikor egy vállalatvezető felhív, hogy a társadalmi felelősségvállalás jegyében száz kollégájával egyszerre, egy időben, ugyanarra a helyre szeretne jönni. Az önkéntesség ez esetben náluk csapatépítés is. Mi pedig nem bújhatunk el, hiszen ilyenkor tudjuk megmutatni a való világot azoknak, akik ilyen helyzetekkel, emberekkel még nem találkoztak. Nem láttak belülről idősothont, ez idáig nem jártak hajléktalanszállón, nem tudják elképzelni, hogy néz ki s miként működik egy gyermekvédelmi intézmény. Az önkéntes munka során ők is gyarapszanak, így akár újra és újra meglátogathatnak bennünket.

Bátori Zsolt: Kényes téma az önkéntesség; nem csak azért, mert szakmai munkát nem bízhatunk önkéntesre. Mi ezt szabályoztuk, ám az is igaz: kialakulhat kötődés a lakóban. Sok típusa lehet az önkéntességnek. Van, aki egy napra megjelenik, s lefesti a kerítést, lenyírja a fűvet... Ez rendben is van, de mivel 24-28 szakember jut száz lakóra, arra is szükség lenne, hogy az idős ellátott mellé valaki fél órára le tudjon ülni, megfogva a kezét, rá figyelve. Ehhez háromszoros szakmai létszám is kevés lenne. Ez lehet falubeli személy, érettségire készülő fiatal, ám az nem fordulhat elő, hogy csupán egyszer vagy kétszer jön be az intézménybe. Ahogy a belépést, úgy a kilépést is nagyon körültekintően kell előkészíteni. Legyen szó bármilyen korú idősről, fogyatékosról, gyerekről. Ha a gyermekvédelemről beszélünk, én megértem azt, ha egy budapesti kolléga vidéken összebarátkozik egy testvérpárral, ám azt már nem, hogy fel akarja vinni őket egy budapesti gyerekotthonba.

Mondtam neki, ezt ne tegye, inkább fogadja örökbe a testvéreket. Érzékelhető, hogy olykor kényes helyzeteket is produkálhat az önkéntesség, de azért lehet jól élni vele. Mivel az önkéntesnek fontos, hogy benyisson egy intézménybe, feltérképezze, milyen élet folyik ott, lehet, hogy számára az eltöltött idő kínál majd spirituális élményt.

Török Gábor: Lelkigondozás csak együttműködésben valósulhat meg, igaz, néha valóban úgy tűnik, magányos farkasként küzdünk valamilyen nagyobb területen vagy intézményben. Hadd említsek egy kórházi példát, ahol két emberrel létrejött egy lelkigondozói team. Sokféle lelkigondozói munkát végeztek, imádságokat, látogatásokat szerveztek, de ahhoz, hogy a programokra eljussanak, igencsak nagy önkéntes kört kellett igénybe venni. Olyanokat, akik lemennek az osztályokra, feltolják a betegeket, majd visszajuttatják őket a kórtermekbe. A nővérek részéről nagy ellenállást tapasztaltak, hiszen egy beteget felkészíteni, kikötni, bekötni külön feladat. Ezért nem rajongtak különösebben az ötletért. Néhány hónap múlva azonban, amikor érezték, hogy azok a betegek, akiket elvittek, majd visszahoztak, a megszokottnál sokkal jobban érezték magukat, békésebbek, nyugodtabbak, együttműködőbbek lettek, és a gyógyuláshoz is másként viszonyultak, akkor a nővérek sem tanúsítottak ellenállást. Látható, hogy az önkéntesség, a lelkigondozás, az együttműködés szorosan összefüggő fogalmak, s a gyakorlat azt igazolja, mindez csak így működik hatékonyan.

Lőrincz Sándor,
a kerekasztal-beszélgetés moderátora